

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

Dünyanın
Geride Kalan

Genel
Yönetim

Hanehalkı

Finansal
Kuruluşlar

Finansal
Olmayan
Kuruluşlar

2017-I

Finansal Hesaplar Raporu

İstatistik Genel Müdürlüğü
Parasal ve Finansal Veriler Müdürlüğü

I. Genel Değerlendirme

2017 yılı birinci çeyreğinde Türkiye ekonomisinin toplam finansal varlıkları 9.052 milyar TL, yükümlülükleri ise 10.423 milyar TL düzeyine ulaşarak, finansal varlık ve yükümlülüklerin farkı olarak tanımlanan net finansal değer, negatif seyrini sürdürmüş ve 1.371 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Dünyanın geri kalanı ve hanehalkı, yurtdışı ekonominin finansmanına en büyük katkıyı sağlayan sektörler olmuştur (Tablo 1).

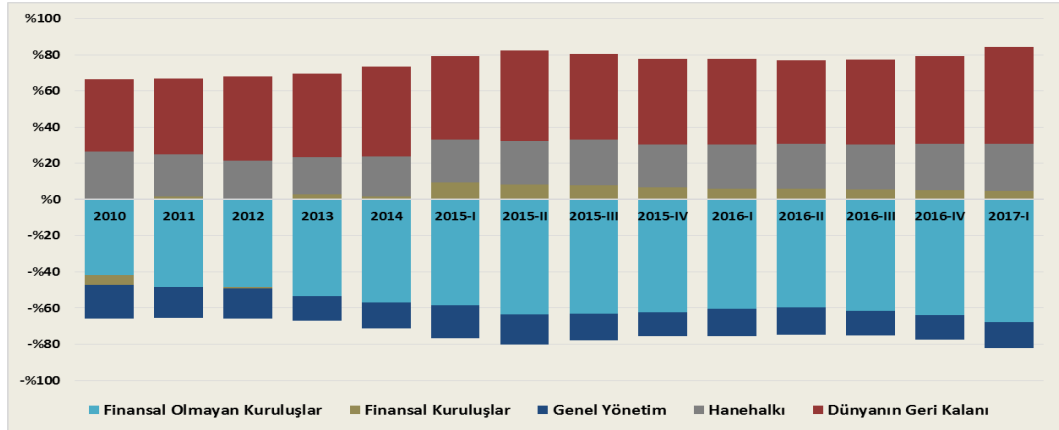
Tablo 1. Net Finansal Değerin Sektörler İtibarıyla Dağılımı (2017 I.Çeyrek, milyar TL)^{1,2}

	Toplam Ekonomi	Finansal Olmayan Kuruluşlar	TCMB	Diğer Parasal ve Finansal Kuruluşlar (*)	Sigorta Şirketleri ve Emeklilik Fonları	Finansal Aracılar ve Yardımcılar	Genel Yönetim	Hanehalkı	Dünyanın Geri Kalanı
Finansal Varlıklar	9.052	3.546	488	2.821	158	224	612	1.203	763
Yükümlülükler	10.423	5.359	467	2.726	162	203	991	516	2.196
Net Finansal Değer	-1.371	-1.812	21	95	-3	21	-378	687	1.433

Kaynak: TCMB

Veri dönemi boyunca, hanehalkı ve dünyanın geri kalanı finansal fazla vererek diğer sektörlerden alacaklı, finansal olmayan kuruluşlar ve genel yönetim ise finansal açık vererek diğer sektörlerle borçlu olmuştur. Diğer taraftan, finansal kuruluşların net finansal değeri, üstlendikleri finansal aracılık faaliyetleri nedeniyle, dengedeki pozisyonunu korumuş ve yatay bir seyir izlemiştir (Grafik 1).

Grafik 1. Net Finansal Değerin GSYH'ye Oranı, Sektörler İtibarıyla (%)²

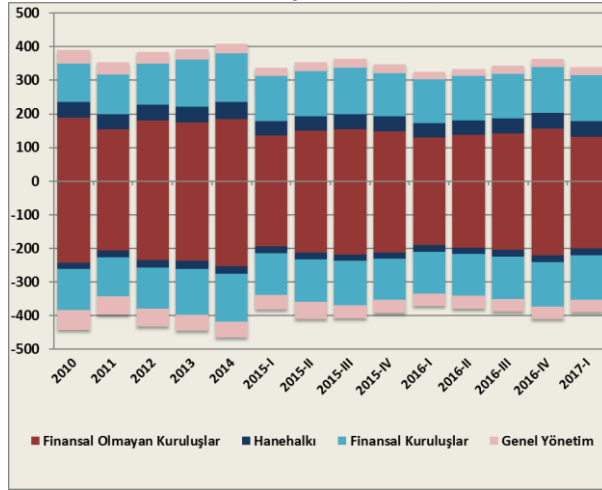
Kaynak: TCMB, TÜİK

¹ Metodoloji gereği, parasal altının karşı sektörü bulunmadığı için toplam yurtdışı ekonominin net finansal değeri ile dünyanın geri kalanının net finansal değeri arasında söz konusu tutar kadar fark olmaktadır. Dünyanın geri kalanı, Uluslararası Yatırım Pozisyonu İstatistikleri ile uyumlu olacak şekilde, yurtdışı yerleşiklik ilkesi çerçevesinde raporlanmıştır.

² Diğer Parasal Finansal Kuruluşlar; mevduat kabul eden kuruluşlar (bankalar) ve para piyasası fonlarından oluşmakta olup; hanehalkı sektörü, hanehalkına hizmet veren kar amacı olmayan kuruluşları da kapsamaktadır.

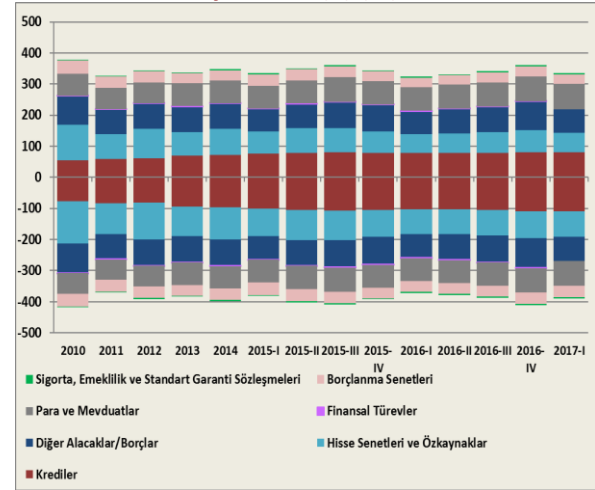
Sektörler son dönem itibarıyla finansal varlık ve yükümlülükler dağılımında incelendiğinde; finansal olmayan kuruluşların yükümlülük, finansal kuruluşların ise varlık tarafında en büyük sektör olduğu görülmektedir (Grafik 2). Finansal araç dağılımında ise hem varlık hem yükümlülük tarafında para ve mevduatlar ile krediler en ağırlıklı araçlar olarak gözlenmektedir (Grafik 3).

Grafik 2. Sektörler İtibarıyla Finansal Varlık ve Yükümlülüklerin GSYH'ye Oranı (%)²

Kaynak: TCMB, TÜİK

Grafik 3. Finansal Araç Dağılımı-Toplam Ekonomi, GSYH'ye Oranı (*) (%)

Kaynak: TCMB, TÜİK

(*) Parasal altın ve SDR dahil edilmemiştir.

Akım veriler incelendiğinde; 2017 yılı birinci çeyreğinde, hanehalkı hariç tüm sektörlerde net işlemlerde azalış gözlenmiştir. Finansal olmayan kuruluşlar ve dünyanın geri kalanında net değerlendirme azalışı olmuştur. Sonuç olarak, hanehalkı hariç tüm sektörlerde negatif net akım gerçekleşmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Net Akım, Sektörler İtibarıyla (2017 I.Çeyrek, milyar TL)²

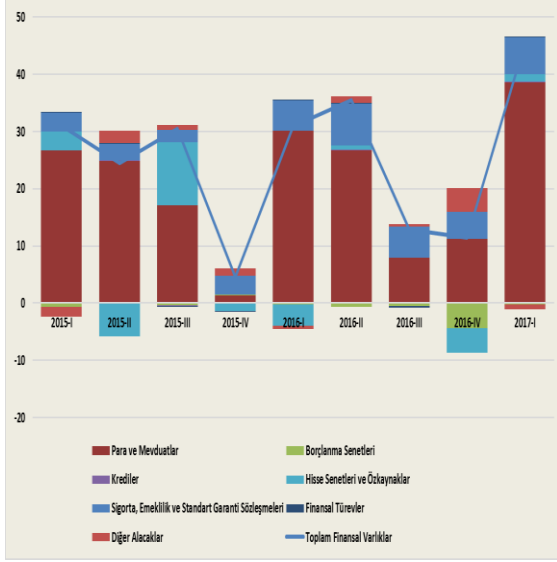
	İşlem (Varlıklar)	İşlem (Yük.)	Değerleme ve Diğer İşlemler (Varlıklar)	Değerleme ve Diğer İşlemler (Yük.)	Net Akım
Finansal Olmayan Kuruluşlar	-531	-466	6	99	-158
Finansal Kuruluşlar	131	139	-1	-2	-7
Genel Yönetim	1	23	-2	1	-25
Hanehalkı	47	14	-12	0	21
Dünyanın Geri Kalanı	-1	57	14	134	-177

Kaynak: TCMB

II. Hanehalkı

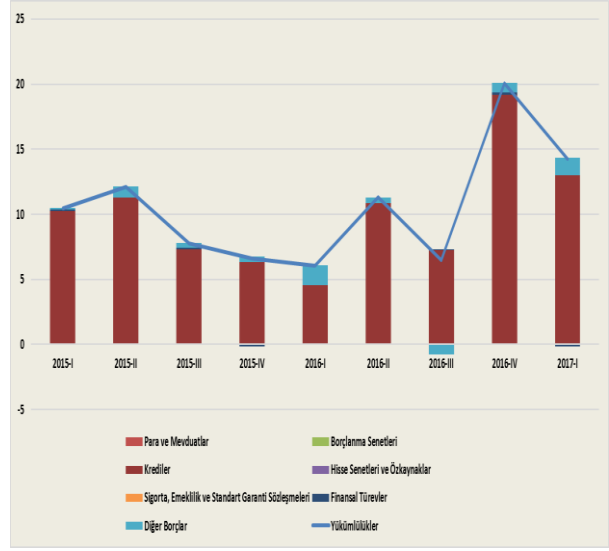
Hanehalkı finansal varlık ve yükümlülükleri 2017 yılı birinci çeyreklik döneminde bir önceki döneme göre artış göstermiş, varlıklardaki artışta mevduatlardaki işlemler etkili olurken yükümlülüklerdeki artışın büyük oranda kredi işlemlerinden kaynaklandığı gözlenmiştir (Grafik 4,5).

Grafik 4. Finansal Varlıklar (işlem,milyar TL)

Kaynak: TCMB

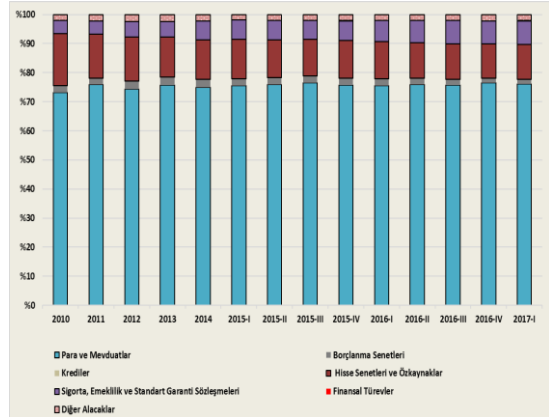
Grafik 5. Yükümlülükler (işlem,milyar TL)

Kaynak: TCMB

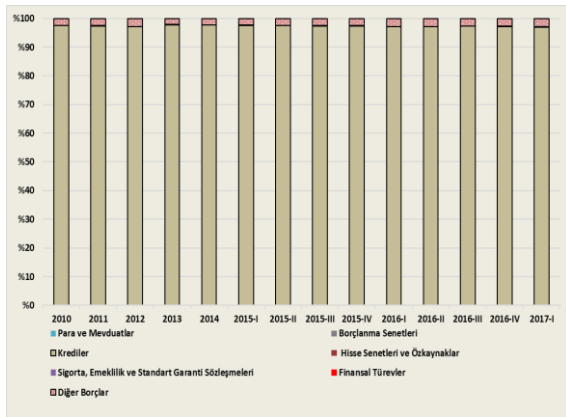
Hanehalkı finansal varlıklarında en temel araç yaklaşık yüzde 76'lar dolayındaki payı ile mevduatlar olup, bunu hisse senetleri ve özkaynaklar izlemektedir. Veri dönemi boyunca, hisse senedi ve özkaynakların toplam finansal yatırımlardaki payı azalırken, mevduatların payı yatay bir seyir izlemiştir (Grafik 6). Öte yandan, yükümlülüklerin tamamına yakını krediler kaynaklı olarak gerçekleşmiştir (Grafik 7).

Grafik 6. Finansal Varlıkların Araç Dağılımı (%)

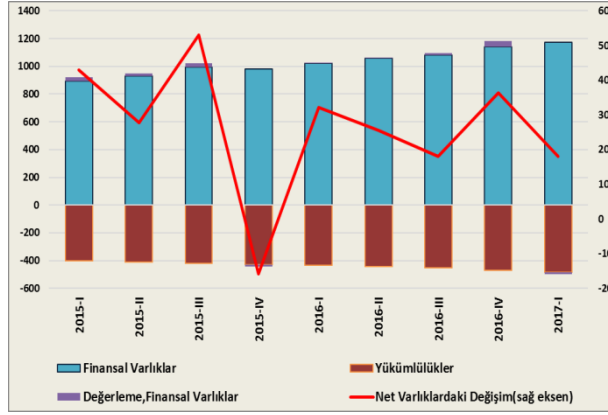
Kaynak:TCMB

Grafik 7. Yükümlülüklerin Araç Dağılımı (%)

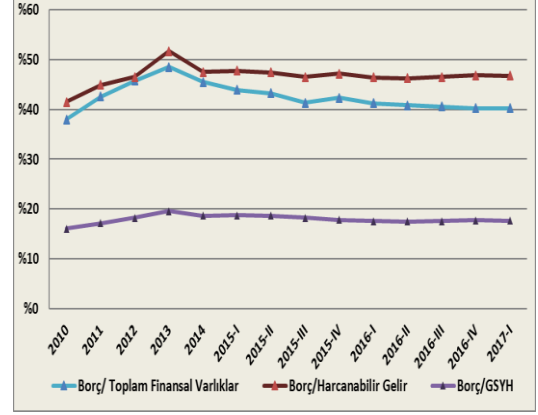
Kaynak:TCMB

Grafik 8. Hanehalkı Net Varlık Değişimi (milyar TL)

Kaynak: TCMB

Grafik 9. Hanehalkı Borcu (*) (%)

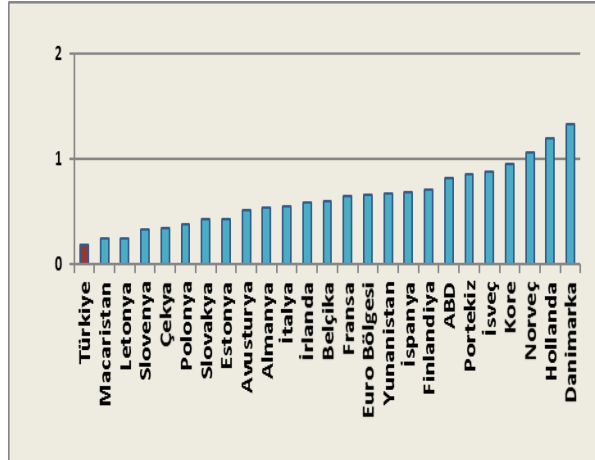

Kaynak: TCMB, TÜİK

(*) Hanehalkı borcu kredi kaleminden oluşmaktadır.

Hanehalkı net finansal değeri 2017 yılı birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 18 milyar TL'lik artış göstermiştir (Grafik 8). Hanehalkı borçluluğuna ilişkin göstergelere bakıldığında, hanehalkı borcunun GSYH'ye oranı yüzde 18 civarındaki seyrini korumuş, borcun harcanabilir gelire oranı ile toplam finansal varlıklara oranı 2017 yılının birinci çeyreğinde yatay bir seyir izlemiştir (Grafik 9).

Grafik 10. Hanehalkı Yükümlülükleri/GSYH, Karşılaştırma (*)

Kaynak: TCMB, TÜİK, OECD

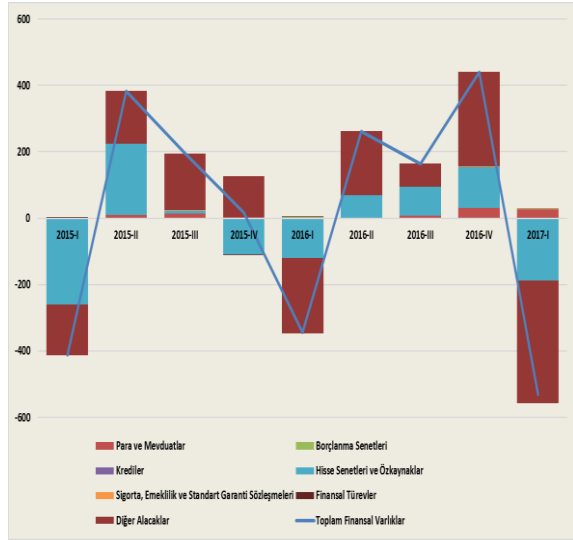
(*) Diğer ülke verileri 2016 IV. Çeyrek itibarıyla.

Hanehalkı yükümlülüklerinin GSYH'ye oranına bakıldığında; 2017 yılının birinci çeyreğinde Türkiye'nin karşılaştırma yapılan ülkeler arasında borçluluk düzeyi en düşük ülke olduğu görülmektedir (Grafik 10).

III. Finansal Olmayan Kuruluşlar

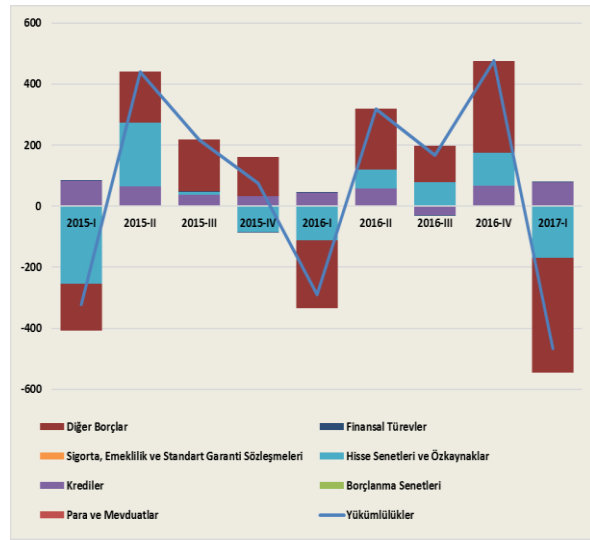
Finansal olmayan kuruluşların finansal varlık ve yükümlülüklerinin 2017 yılı birinci çeyreğinde, bir önceki döneme göre azalış gösterdiği ve bu azalışın büyük ölçüde diğer alacaklar ile hisse senedi ve özkaynaklardaki azalıştan kaynaklandığı gözlenmektedir (Grafik 11,12).

Grafik 11. Finansal Varlık (işlem,milyar TL)

Kaynak: TCMB

Grafik 12. Yükümlülükler (işlem,milyar TL)

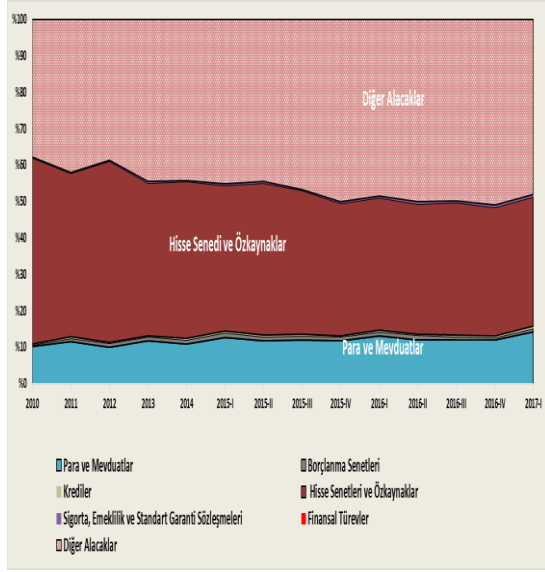

Kaynak: TCMB

2017 yılı birinci çeyreklik döneminde, finansal olmayan kuruluşların varlık tarafındaki en önemli kalemini; ticari kredi ve avanslar ile diğer kalemlerin toplamından oluşan diğer alacaklar (yüzde 48) oluşturmaktadır. Hisse senetleri ve özkaynakların payı yüzde 35, para ve mevduatların payı ise yüzde 14 olmuştur³ (Grafik 13). Yükümlülük tarafında ise hisse senetleri ve özkaynak ihracı yoluyla yapılan finansmanın toplam yükümlülükler içindeki payı yüzde 31, diğer borçların oranı yüzde 35, kullanılan kredilerin payı ise yüzde 34 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 14).

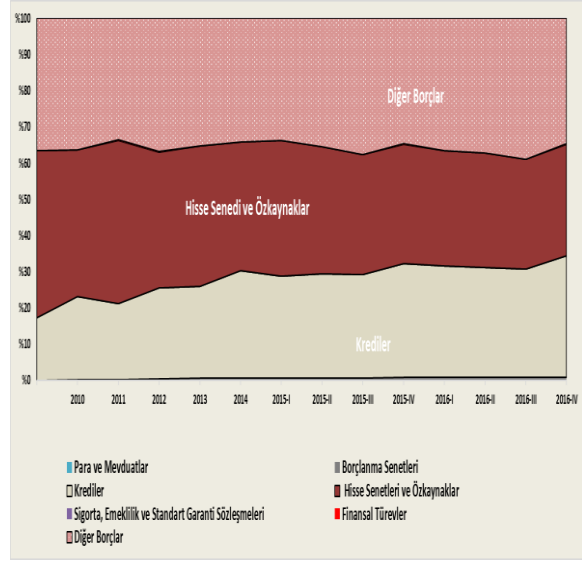
³ Finansal olmayan kuruluşların finansal hesapları derlenirken kasa, diğer alacak, diğer borçlar, hisse senetleri ve özkaynaklar kalemleri için 2014 yılına kadar TCMB Sektör Bilançoları, 2014 yılından itibaren ise TÜİK'ten elde edilen finansal olmayan toplulaştırılmış şirket bilançoları kullanılmıştır.

Grafik 13. Finansal Varlıklar Araç Dağılımı (%)

Kaynak: TCMB

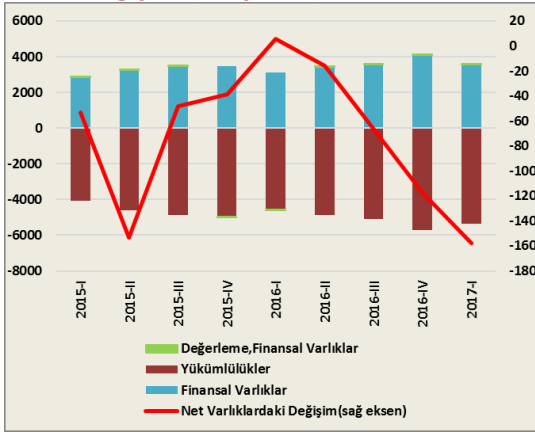
Grafik 14. Yükümlülükler Araç Dağılımı(%)

Kaynak: TCMB

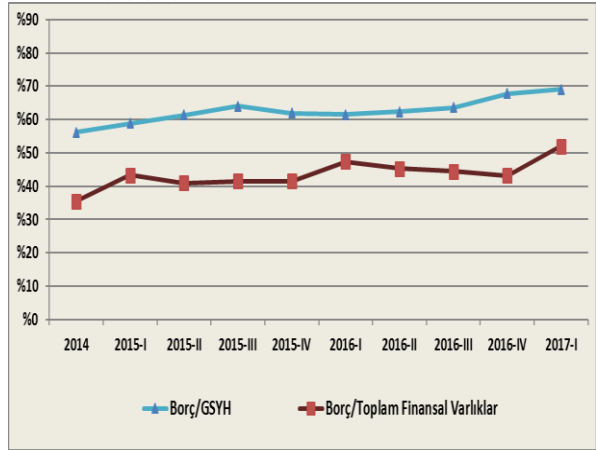
Finansal olmayan kuruluşların net varlıkları 2017 yılı birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 158 milyar TL azalmıştır (Grafik 15). Finansal olmayan kuruluşların borçlarının GSYH'ye oranı 2017 yılı birinci çeyreğinde yüzde 69 seviyesinde gerçekleşirken, borçların toplam finansal varlıklara oranı artış eğilimini sürdürmüştür (Grafik 16).

Grafik 15. Finansal Olmayan Kuruluşlar Net Varlık Değişimi (milyar TL)

Kaynak: TCMB

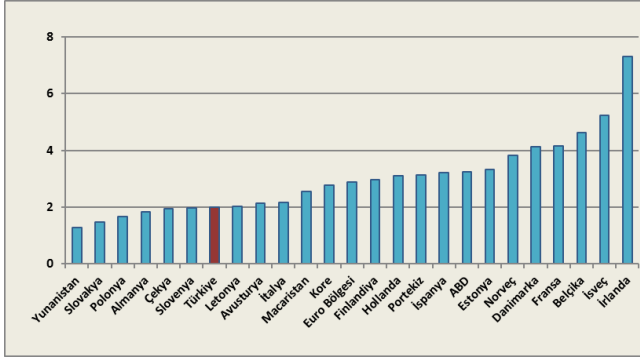
Grafik 16. Finansal Olmayan Kuruluşların Borcu (*) (%)

Kaynak: TCMB, TÜİK

(*) Borçlar; krediler ve borçlanma senetlerinden oluşmaktadır.

Grafik 17. Finansal Olmayan Kuruluşların Yükümlülükleri/GSYH (*)

Finansal olmayan kuruluşların borçlarının GSYH'ye oranları çeşitli ülkelerle karşılaştırıldığında, 2017 yılı birinci çeyreğinde, Türkiye'nin borçluluk düzeyi düşük ülkeler arasında yer aldığı görülmektedir (Grafik 17).

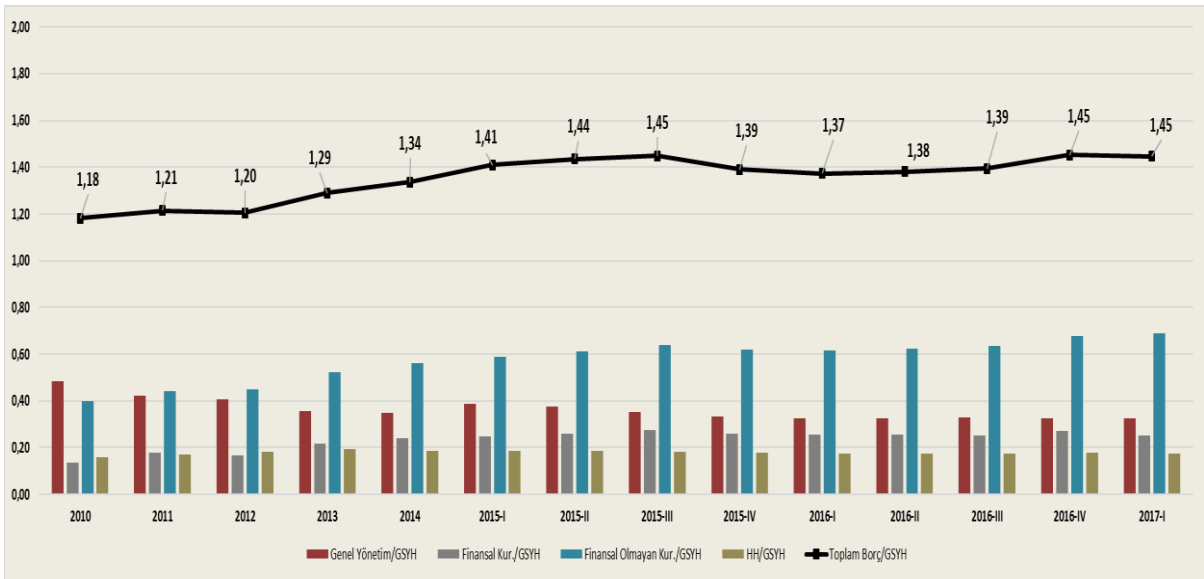
Kaynak: TCMB, TÜİK, OECD

(*) Diğer ülke verileri 2016 IV. Çeyrek itibarıyla.

IV. Yerleşik Sektörlerin Toplam Borcu

Yurtiçinde yerleşik sektörlerin kullandıkları krediler ve ihraç ettikleri borçlanma senetlerinin toplamından oluşan, finansal hesaplar tanımlı toplam borcun GSYH'ye oranı, 2017 birinci çeyrekte bir önceki döneme göre yatay seyretmiştir (Grafik 18).

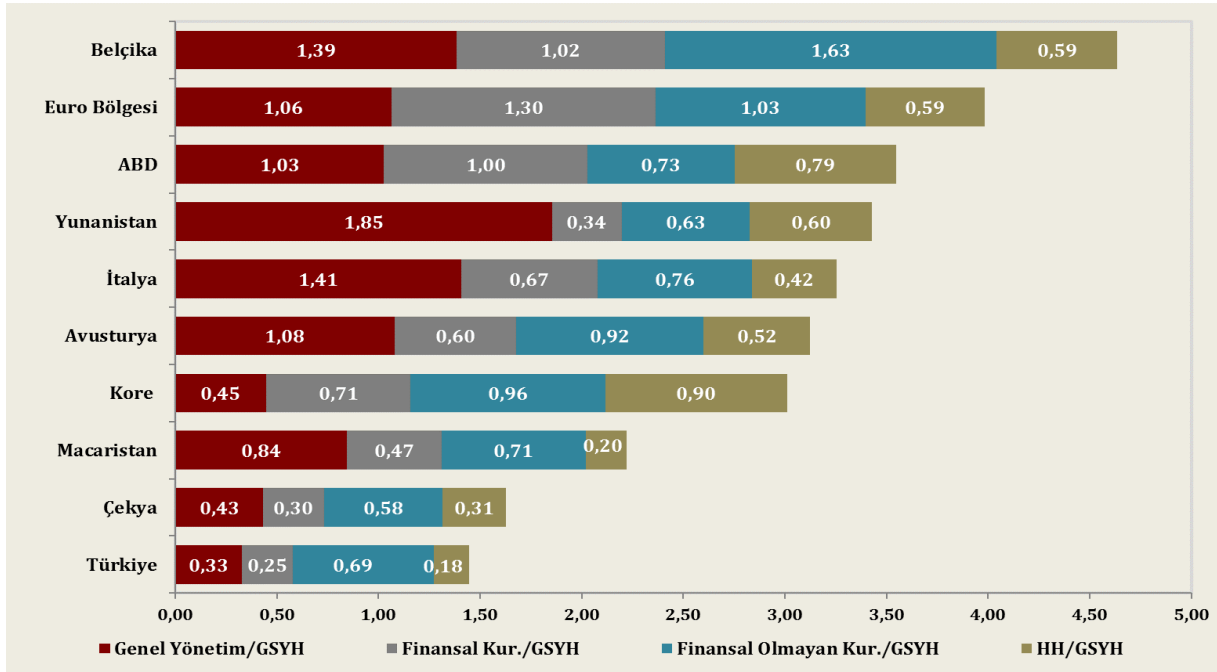
Grafik 18. Sektörlerin Toplam Borcu/GSYH

Kaynak: TCMB, TÜİK

Söz konusu borçluluk oranına ülke karşılaştırmalı olarak baktığımızda, 2017 yılı birinci çeyreklik döneminde Türkiye'de yerleşik sektörlerin toplam borcunun düşük seviyede gerçekleştiği görülmektedir (Grafik 19).

Grafik 19. Borç/GSYH Ülke Karşılaştırması, Sektörler İtibarıyla, (2017 I. Çeyrek) (*)

Kaynak: TCMB, TÜİK, OECD

(*)Diğer ülke verileri 2016 IV. çeyrek itibarıyla.

V. Sonuç

2017 yılı birinci çeyreğinde, Türkiye ekonomisi net borçlu pozisyonunu sürdürürken, hanehalkı ve dünyanın geri kalanı finansman sağlayan iki ana sektör olmuştur. En borçlu sektör, finansal olmayan kuruluşlar olurken, bunu genel yönetim sektörü izlemiştir. Bu dönemde, hanehalkının net finansal değeri bir miktar iyileşme göstermiş, bu iyileşmede işlemler etkili olmuştur. Finansal olmayan kuruluşlarda ise net finansal işlemlerde azalış yaşanmıştır.